

Det Udenrigspolitiske Nævn
Europaudvalget
Forsvarsudvalget

EUROPAUDVALGET

Alm. del - bilag 64 (offentligt)
FOU, Alm. del - bilag 20
UPN, FT del - bilag FT 15

Lederne af de enkelte partier i Folketinget

15. oktober 2001
J.nr. 220/TIAA

**Parlamentarisk kontrol med den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik
(ESDP – FUSP)**

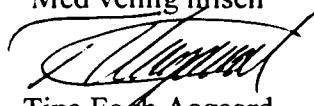
Til orientering fordeles et baggrundsnotat af 31. august 2001 om parlamentarisk kontrol med ESDP – De nationale parlamenters rolle. I notatet redegøres der for, hvorledes bl.a. Parlamentet i Belgien har taget initiativ til, at spørgsmålet om parlamentarisk kontrol med udviklingen af den europæiske forsvars- og sikkerhedspolitik (ESDP) samt spørgsmålet om nationale parlamenters rolle i denne sammenhæng tages op til drøftelse med henblik på afklaring og stillingtagen. Der redegøres tillige for et møde om emnet i Bruxelles samt for de fremsatte forslag til, hvorledes man kan forestille sig konstruktionen af den anførte parlamentariske kontrol med ESDP – FUSP. Med notatet lægges der op til et møde mellem de berørte udvalg i det danske Folketing, dvs. Det Udenrigspolitiske Nævn, Europaudvalget og Forsvarsudvalget med henblik på drøftelse og afklaring af den danske holdning til sagen samt en række beslægtede spørgsmål.

Det anførte møde fandt sted den 11. oktober 2001 mellem formænd/næstformænd for Det Udenrigspolitiske Nævn, Europaudvalget og Forsvarsudvalget. På mødet var der enighed om, at Danmark/Folketinget på nuværende tidspunkt ikke skal arbejde for etableringen af et nyt fora i europæisk regi til udøvelse af parlamentarisk kontrol med den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik (ESDP – FUSP). I perioden frem til regeringskonferencen i år 2004 skal Danmark/Folketinget i stedet for arbejde mod en styrkelse af COSAC samarbejdet, måske i form af etableringen af et fag-COSAC på det omhandlede område vedrørende europæisk forsvar. Derved reserveres muligheden for behørig forberedelse af en dansk holdning til "De nationale parlamenters rolle" forud for regeringskonferencen i 2004.

MF Elisabeth Arnold, der er næstformanden for Europaudvalget og medlem af Det Udenrigspolitiske Nævn, repræsenterer også fremover Folketinget i forbindelse med internationale/europæiske møder om parlamentarisk kontrol med ESDP (FUSP) – De nationale parlamenters rolle.

Der vedlægges et konklusions referat af det omhandlede møde den 11. oktober 2001.

Med venlig hilsen

Tina Fogh Aagaard
Udvalgssekretær

31. august 2001

TIAA

Baggrundsnotat

Parlamentarisk kontrol med ESDP – De nationale parlamenters rolle.

Konference i Bruxelles den 2. – 3. juli 2001.

Sammenfatning:

På baggrund af oplæg fra Parlamentet i Belgien er der taget initiativ til, at spørgsmålet om parlamentarisk kontrol med udviklingen af den europæiske forsvars- og sikkerhedspolitik (ESDP) samt spørgsmålet om nationale parlamenters rolle i denne sammenhæng tages op til drøftelse i det danske Folketing. Således skal der afholdes et møde mellem de berørte udvalg i Folketinget, dvs. Udenrigspolitisk Nævn, Europaudvalget og Forsvarsudvalget. Med nærværende baggrundsnotat redegøres der for grundlag og forudsætninger for dette møde, idet der lægges op til en drøftelse af og eventuel stillingtagen til en lang række spørgsmål. Der tages udgangspunkt i resultatet af en to-dages konference i Belgien den 2. – 3. juli 2001 og dermed i et konkret oplæg og udkast til deklaration fra det belgiske parlament (EU-formandskabet). Det belgiske parlament har anmodet om, at samtlige nationale parlamenter i EU senest den 22. oktober 2001 fremsender bemærkninger / en holdning til oplæg og udkast, idet der er indkaldt til en nyt møde om emnet den 6.- 7. november 2001 i Bruxelles.

I europæisk regi er der så småt taget hul drøftelserne om den parlamentariske kontrol med udviklingen af den europæiske forsvars- og sikkerhedspolitik (ESDP) og dermed tillige spørgsmålet om nationale parlamenters rolle i denne sammenhæng.

Den sidste konference (møde) om dette emne fandt sted i det belgiske parlament den 2.- 3. juli 2001, og det belgiske parlament har netop indkaldt til et nyt møde om emnet den 6. – 7. november 2001.

Til konferencen i Juli havde det belgiske parlament inviteret repræsentanter fra de nationale parlamenter i EU samt repræsentanter fra Europa Parlamentet og WEU's parlamentariske forsamling. Konferencens første dag var forbeholdt drøftelser i denne kreds. Dagen efter blev kredsen udvidet med repræsentanter fra parlamenterne i EU-ansøgerlandene samt fra de europæiske NATO-lande, der ikke er medlemmer af EU. Konferencen var det første større arrangement under det netop indledte belgiske EU-formandskab.

Fra Danmark deltog medlem af folketinget Elisabeth Arnold som repræsentant for Europaudvalget og Udenrigspolitisk Nævn, assisteret af udvalgssekretær Tina Fogh Aagaard, Folketingets Internationale Afdeling.

Som grundlag for drøftelserne på konferencen forelå:

- Referat af et forberedende seminar om samme emne i Haag den 14. maj 2001 (vedlagt)
- Et diskussionspapir om demokratisk kontrol med ESDP, der er udarbejdet af præsidenten for det belgiske senat, Armand De Decker (vedlagt)
- Et forslag til deklaration om resultatet af konferencen i Bruxelles den 2. – 3. juli 2001. Dette forslag blev fordelt ved ankomsten til konferencen den 2. juli. (vedlagt)
- I løbet af konferencen blev der fremlagt forskellige ændringsforslag til deklarationen samt udarbejdet et nyt udkast til deklaration (som ikke blev vedtaget). (Vedlagt).
- Dette materiale er efterfølgende (den 22. august 2001) blevet suppleret med et nyt kompromisforslag til deklaration, hvormed der forsøges at bygge bro mellem det oprindelige forslag til deklaration, tilkendegivelserne på juli-konferencen samt de cirkulerede ændringsforslag. (Udkastet er vedlagt som det sidste bilag)

Med det anførte diskussionspapir har det belgiske parlament lagt op til en model, hvor der etableres to fora i Europa til varetagelse af den parlamentariske kontrol med ESDP. Det ene fora skal være forankret i selve EU-medlemskabet, hvorved der vil blive tale om oprettelse af en ny parlamentarisk forsamling kun bestående af EU-parlamentarikere samt nationale parlamentarikere. Det andet forum skal udgøre et supplement hertil og dermed være et bredt forum, hvor også EU-ansøgerlande kan deltage samt de europæiske NATO-lande, der ikke er medlemmer af EU. Ifølge diskussionspapiret vil det være naturligt at lade WEU's parlamentariske forsamling udgøre dette brede forum, hvorved forsamlingen samtidig tildeles en ny rolle i det nye Europa og dermed en ny eksistensberettigelse. Ifølge denne model skal sekretariatet for WEU's parlamentariske forsamling varetage sekretariatsfunktionen for begge fora.

Udkastet til deklaration er bygget over diskussionspapiret og gentager derfor forslaget om en model med to parlamentariske forsamlinger til varetagelse af den parlamentariske kontrol med ESDP.

Med de to dokumenter spillede Belgien ambitiøst ud og signalerede en kraftig intention om fremdrift i diskussionerne samt en hurtig afklaring og stillingtagen til spørgsmålet om parlamentariske kontrol med ESDP. Samtidig forsøgte Belgien at "løse" spørgsmålet om de nationale parlamenters rolle i den europæiske sikkerhedsarkitektur samt tillige at definere en ny rolle for WEU's parlamentariske forsamling. Alt sammen emner, der allerede er sat på den europæiske dagsorden med henblik på forberedelse af EU regeringskonference i 2004¹. Imidlertid stemte Belgiens ambitionsniveau ikke overens med de øvrige deltageres - og heller ikke med de demokratiske traditioner i hovedparten af de nationale parlamenter, der var repræsenteret på mødet.

Som det vil fremgå af de ændringsforslag til deklarationen, der blev fordelt i løbet af konferencens første dag samt af det forslag til ny deklaration, der tillige blev fordelt fra belgisk side, var deltagerne slet ikke forberedt på at skulle tage konkret stilling til

¹ Erklæring nummer 23 til Nice-traktaten fastslår, at der på regeringskonferencen i 2004 bl.a. skal debatteres følgende spørgsmål:

- en mere præcis afgrænsning af kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne
- status for EU's charter om grundlæggende rettigheder
- en forenkling af traktaterne med henblik på at gøre dem lettere at forstå uden at ændre deres indhold
- de nationale parlamenters rolle i den europæiske arkitektur.

spørgsmålet i løbet af konferencen. Endvidere blev der hurtigt rejst flere beslægtede spørgsmål, som tillige burde drøftes og afklares. Således blev der rejst spørgsmål om bl.a. fremtiden for WEU's parlamentariske forsamling, Europa Parlamentets rolle, værdien af COSAC, hvad "parlamentarisk kontrol" egentlig omfatter, hvilke nationale parlamentariske udvalg, der bør deltage i de europæiske drøftelser om det omhandlede spørgsmål samt hvilken rolle og indflydelse EU-ansøgerlandene mv. bør have i denne forbindelse.

Et overvejende flertal af deltagerne udtrykte derfor ønske om og behov for at kunne afklare holdningen til spørgsmålet (og beslægtede spørgsmål) nationalt, inden der i givet fald lægges op til vedtagelse af "europæiske" deklARATIONER om emnet. Og fra flere sider blev der ikke lagt skjul på irritation over det belgiske hastværk.

Konklusionen på konferencen blev derfor, at samtlige de foreliggende papirer (diskussionsoplæg, udkast til deklARATIONER og ændringsforslag) samt et referat af konferencen skulle fremsendes til de nationale parlamenter i EU med henblik på en national parlamentarisk drøftelse heraf². Resultatet af disse nationale drøftelser, herunder bemærkninger og holdninger til de belgiske papirer, fremsendes til det belgiske parlament senest den 22. oktober 2001. På baggrund af de modtagne tilbagemeldinger vil det belgiske parlament forberede det næste møde den 6. – 7. november 2001 med henblik på nye drøftelser af de belgiske papirer og dermed spørgsmålet om den parlamentariske kontrol med udviklingen af ESDP samt spørgsmålet om nationale parlamenters rolle i denne sammenhæng. Det er Belgiens ønske, at der på dette nye møde (og under belgisk EU-formandskab) kan skabes fælles europæisk fodslag med hensyn til spørgsmålet om den parlamentariske kontrol med ESDP – gerne i form af vedtagelse af det seneste nye kompromisforslag til deklARATION.

Til denne sidste del af konklusionen skal det bemærkes, at flere lande i marginen af mødet gav udtryk for, at selv den belgiske tidsplan forekom temmelig ambitiøs. Flere lande mente, at de nationale og europæiske drøftelser om emnet formentlig ville komme til at strække sig over flere år – hvilket der jo også er tid til. Målet er fortsat EU regeringskonferencen i år 2004.

Med det netop modtagne kompromisforslag til deklARATION har Belgien nedtonet sit ambitionsniveau en del. Der lægges således op til en model, hvor der skal etableres et enkelt nyt fora til varetagelse af den parlamentariske kontrol med ESDP, en såkaldt ad hoc forsvars- og sikkerhedspolitisk parlamentarisk forsamling inden for EU. Forsamlingen skal ifølge denne model bestå af repræsentanter fra de nationale parlamenter i EU samt af repræsentanter fra Europa Parlamentet.

Fra drøftelserne under Juli-konferencen skal følgende standpunkter og tilkendegivelser fremhæves:

UK og Spanien fremhævede i meget direkte tale, at det belgiske parlament forsøgte at pressen en drøftelse og stillingtagen igennem om et emne, der ikke var modent hertil. Derfor burde udkastet til deklARATION ikke bringes til afstemning. Begge lande udtrykte behov for en grundigt national drøftelse af emnet, inden der blev taget hul på diskussioner og vedtagelser på europæisk plan. Hele diskussionen var præmatur.

² Disse papirer blev modtaget den 22. august 2001 – suppleret med et nyt kompromisforslag til deklARATION, jf. ovenfor.

Endvidere fremhævede UK og Spanien støttet af Finland, at der ikke var behov for at oprette en ny parlamentarisk forsamling og dermed en ny institution i europæisk regi, eftersom der allerede eksisterer alt for mange europæiske institutioner. I øvrigt var det tvivlsomt, om man overhovedet kunne tale om, at der var et "hul" i den parlamentariske kontrol med ESDP'en – der var jo tale om et nationalt anliggende og ansvar. Den tilstedeværende (og ikke særlig vel repræsenterede) forsamling havde slet ikke kompetence til at træffe "afgørelser" herom.

UK tilkendegav endvidere, at WEU's parlamentariske forsamling var død, og at det derfor var meningsløst på denne måde at søge en ny eksistensberettigelse til den pågældende forsamling

UK efterlyste i forlængelse heraf, at repræsentanter fra andre internationale parlamentariske forsamlinger inviteres til at deltage i kommende drøftelser, herunder fra NPA og OSCE – og ikke kun WEU.

Også Østrig, Irland, Italien og Finland afviste en konkret drøftelse af og afstemning om det udkast til deklARATION, som det belgiske parlament havde fordelt.

Holland pegede på, at det var vigtigt at definere "parterne" – dvs. hvem skal kontrollere hvem - og hvilke af de allerede eksisterende fora, der kan komme på tale i denne forbindelse. COSAC var næppe tilstrækkelig. Endvidere var det vigtigt at holde sig for øje, at begrebet "parlamentarisk kontrol" havde forskellig betydning afhængig af, om der var tale om arbejdet i de parlamentariske forsamlinger til WEU, NPA og OSCE, eller om der var tale om de nationale parlamenters kontrol med de korresponderede nationale regeringer.

Kun Grækenland og Tyskland (og Belgien) udtrykte på mødet klar støtte til forslaget om, at der bør oprettes et nyt europæisk fora, der kan varetage den parlamentariske kontrol med udviklingen af ESDP. Tyskland talte om en "ydre og en indre cirkel", og Grækenland om en egentlig ny parlamentarisk forsamling. Som anført ovenfor er Belgien (jf. udkastet til deklARATION) tilhænger af en model, hvor der bl.a. oprettes en ny ad hoc sikkerheds- og forsvarsforsamling.

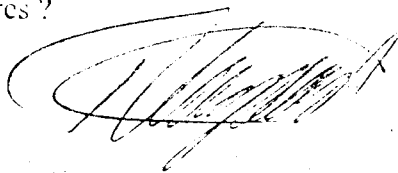
Danmark valgte under drøftelserne i Bruxelles at holde en relativ lav profil, eftersom emnet om parlamentarisk kontrol med udviklingen af ESDP'en heller ikke har været underkastet en egentlig drøftelse og stillingtagen i det danske Folketing.

I sagens anledning findes tiden at være inde til at bringe emnet på dagsordenen med henblik på en drøftelse i Folketinget. Eftersom emnet naturligt falder inden for ansvarsområdet for både Udenrigspolitisk Nævn, Europaudvalget og Forsvarsudvalget, vil det være naturligt, at denne drøftelse finder sted på et møde mellem de pågældende udvalg. Der erindres om, at Belgien har anmodet om en tilbagemelding senest den 22. oktober dette år med henblik på forberedelsen af det næste møde den 6.- 7. november. Herudover er emnets drøftelse/behandling i Folketinget nødvendig med henblik på den fremtidige deltagelse i andre møder i bl.a. EU-regi, hvor dette emne vil blive drøftet. Det vil nemlig blive forventet, at deltagerne fra de nationale parlamenter kan bidrage til debatten under sådanne møder samt medvirke til vedtagelsen af erklæringer/resolutioner om emnet. Hertil kommer, at der næppe kan være tvivl om, at de nationale parlamenter skal

på banen nu, hvis der skal søges indflydelse på forberedelsen og udfaldet af den næste EU regeringskonference i år 2004.

Dagsordenen for drøftelserne på temamødet mellem de tre udvalg bør tage udgangspunkt i det vedlagte materiale fra det belgiske parlament. Som led i drøftelser herom vil det være naturligt også at berøre for eksempel følgende supplerende spørgsmål:

- Hvilke udvalg (og hvilke repræsentanter herfra) bør fremover repræsentere Folketinget / Danmark under drøftelserne i bl.a. EU regi om parlamentarisk kontrol med ESDP – de nationale parlamenters rolle ? Og hvilken dansk holdning må disse repræsentanter give udtryk for ?
- Hvilken rolle skal Europa Parlamentet have i relation til den parlamentariske kontrol med ESDP ? Skal der oprettes en 2. kammer bestående af nationale parlamentarikere ?
- Fremtiden for WEU's parlamentariske forsamling – skal den nedlægges eller skal den tildeles en ny rolle i den europæiske sikkerhedsarkitektur ?
- Hvad med de øvrige internationale parlamentariske forsamlinger i denne forbindelse – NPA, OSCE, Europarådet mv. ? Er der allerede for mange internationale parlamentariske forsamlinger ?
- Kan allerede eksisterende fora - både formelle og uformelle - anvendes ? Hvad med en styrkelse af COSAC ?
- Hvad skal den omhandlede "parlamentarisk kontrol" egentlig omfatte - eftersom ansvaret for militæret og forsvarsbudgetter fortsat henhører under national kompetence ?
- Hvilken rolle skal EU-kandidat landene og de europæiske NATO-lande, der ikke er medlemmer af EU, have under drøftelserne om den parlamentariske kontrol med ESDP ?
- Er der bemærkninger til de foreliggende forslag til modeller for etablering af fora til varetagelse af den parlamentariske kontrol med ESDP ? Kan det seneste kompromisforslag til deklaration accepteres ?

11. oktober 2001

J.nr. 220/TIAA

Konklusions referat

af møde torsdag den 11. oktober 2001 om Folketingets deltagelse i internationale/europæiske møder om parlamentariske kontrol med den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik

Deltagere:

- Formanden for Europaudvalget, Claus Larsen-Jensen
- Formanden for Det Udenrigspolitiske Nævn, Ingrid Rasmussen
- Formanden for Forsvarsudvalget, Helge Adam Møller
- Næstformanden for Europaudvalget, Elisabeth Arnold
- Medlem af Det Udenrigspolitiske Nævn, Jens Hald Madsen
- Sekretariatschef Bjørn Einersen
- Sekretariatschef Pia Mortensen
- Udvalgssekretær Tina Fogh Aagaard

Referent: Udvalgssekretær Tina Fogh Aagaard

Drøftelserne tog udgangspunkt i baggrundsnotat af 31. august 2001 vedrørende parlamentarisk kontrol med ESDP (FUSP) – De nationale parlamenters rolle.

På mødet var der enighed om, at der på nuværende tidspunkt ikke skal arbejdes for etableringen af et nyt fora i europæisk regi til udøvelse af parlamentarisk kontrol med den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik (EDSP – FUSP).

I perioden frem til regeringskonferencen i år 2004 skal der i stedet for arbejdes mod en styrkelse af COSAC samarbejdet, måske i form af etableringen af et fag-COSAC på det omhandlede område vedrørende europæisk forsvar. Derved reserveres muligheden for behørig forberedelse af en holdning til "De nationale parlamenters rolle" forud for regeringskonferencen i 2004.

Endvidere var der enighed om, at Næstformanden for Europaudvalget, Elisabeth Arnold, der samtidig er medlem af Det Udenrigspolitiske Nævn, også fremover repræsenterer Folketinget i forbindelse med internationale/europæiske møder om parlamentarisk kontrol med ESDP (FUSP) – De nationale

parlamenters rolle. Afhængig af dagsordenen for de pågældende møder kan også de øvrige Nævn-/udvalgsformænd efter behov deltage i møderne sammen med Elisabeth Arnold.

Under fremtidige møder skal Danmark som udgangspunkt – og med behørig respekt for det danske forsvarsforbehold – indtage en observatorlignende rolle. Dog skal der arbejdes for den ovenfor anførte COSAC-model, ligesom der skal foretages de fornødne kontakter til og drøftelser med kolleger fra lande, vi normalt sammenligner os med.

11. oktober 2001

Tina Høgh Aagaard